

Factoren die van invloed waren op ons onderzoek en/of de vogelstand
in 1977 en 1978.

A. De rekratie:

(1977+1978) In de vijftiger- en zestiger jaren werden de infiltratiegebieden gemaakt. Hiervoor werden veel asfaltwegen aangelegd en enige smalle graspaden omgevormd tot asfaltwegen. Zo'n 15 jaar geleden begon men met het verbreden van de oude kanalen, waarbij de hierlangs lopende paden en wegen vaak honderden meters werden verlegd, waardoor het gebied ekstra werd versnipperd. Bovendien werden beide oevers van de verbrede kanalen voorzien van brede berm- paden. In deze periode werden ook de toegangswegen naar de belangrijkste ingangen verbeterd en de grote parkeerterreinen aldaar aangelegd. Hierna werden, ca. 10 jaar geleden, veel smalle graspaden verbreed en nieuwe paden aangelegd om te dienen als gemarkeerde wandelroutes.

Dit alles heeft mede tot gevolg gehad, dat het bezoekersaantal steeg en dat het ca. 3300 ha. grote terrein grotendeels ontsloten werd. In totaal zijn nu ca.

250 km. wegen en paden aanwezig; op te splitsen in de volgende soorten:

80 km. asfalt of betonwegen.

5 km. met puin verharde wegen.

20 km. met maaisel bestrooide paden (wandelroutes).

50 km. goed beloopbare bermpaden langs kanalen en toevoersloten.

25 km. veel belopen onverharde paden of brandgangen.

70 km. smalle onverharde paden die weinig belopen worden.

Dit paden-net is vooral in het noordelijke deel van het duingebied zeer dicht en bovendien mag men in het gehele gebied (m. u. v. de infiltratiegebieden) buiten de wegen en paden lopen. Hierbij komt nog dat een groeiend aantal duinbezoekers juist in het voorjaar (broedseizoen) het duin bezoekt. Het zijn vooral de trimmers die in de vroege morgenuren het duin bezoeken, gevolgd door de natuurliefhebbers en later op de dag door de gewone wandelaars.

De jaartotalen van het aantal duinbezoekers zeggen weinig, het gaat juist om de dagen met de grootste aantallen bezoekers in het voorjaar, dit zijn de zater- en zondagen en de Paas- en Pinksterdagen. Als er in de periode van half april tot half mei twee of drie dagen met een hoog aantal bezoekers zijn geweest, kan dit voor een aantal rekratiegevoelige vogelsoorten al fataal zijn. De indruk bestaat dat buiten de voor het publiek gesloten terreinen de gevolgen al merkbaar zijn bij Scholekster, Kievit, Wulp, Nachtzwaluw en Sprinkhaanrietzanger.

Opvallend is bovendien dat de minder kritische vogelsoorten zoals Zilver-, Storm-, en Kokmeeuw zich geheel of grotendeels hebben teruggetrokken in de voor het publiek gesloten infiltratiegebieden.

Bij enige tellingen en inventarisaties werden verstoringen gemeld, die veroorzaakt werden door vroege duinbezoekers i. h. b. door trimmers. De oorzaak hiervan was, dat een toenemend aantal personen de kanaalbermpaden gebruikt om te rekreëren, waardoor vooral de watervogels in ernstige mate verstoord werden. Hierbij komt nog dat een steeds groter aantal personen gewapend met kijkers en camera's het terrein doorkruisen, vaak niet gehinderd door enige kennis van flora en fauna.

In beide jaren werden ook enige malen personen met loslopende honden gesignaleerd.

B. Werkzaamheden t. b. v. de waterwinning.

(1977) Begin jan. viel het 3de infiltratiegebied droog, dit duurde tot in maart. Op 15 jan. waren hierdoor geen eenden meer aanwezig. Doordat het gebied langdurig droog stond, had dit een remmende werking op de vestiging van de vroeg broedende eendensoorten en weidevogels. Na enige tijd aanwezig te zijn geweest, trok een deel van de Kieviten, Grutto's en Wulpen naar geschiktere broedgebieden.

Door hoge waterstanden tijdens de broedtijd in het 1ste infiltratiegebied, ontstond een nieuwe Kokmeeuwenkolonie tussen de geulen 14 en 16.

(1978) In dit jaar werden geen bijzonderheden gemeld.

C. Terreinonderhoudwerkzaamheden.

(1977) In dit jaar werden geen bijzonderheden gemeld.

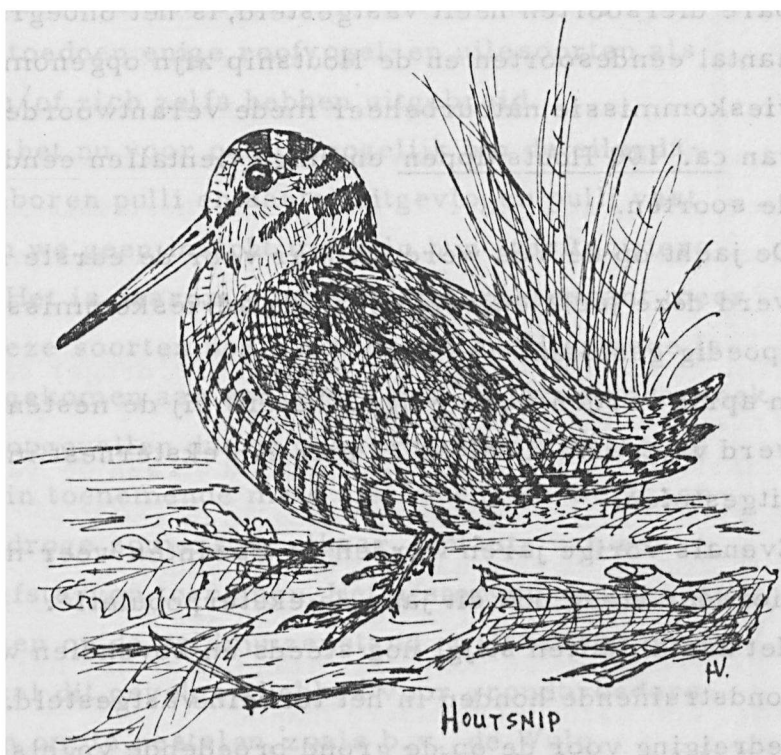
(1978) In jan. en feb. werd de Amerikaanse Vogelkers bestreden in de eikenhakhoutbossen langs de Beukenlaan. De bestrijding van de Amerikaanse Vogelkers in een ca. 150 jaar oud bos is al diskutabel, betreurenswaardig was het, dat tijdens deze werkzaamheden ook alle inlandse Vogelkers en Hazelaar verwijderd werd. Er ontstond nu een kaal en tochtig bos met slechts zeer weinig ondergroei. Veel vogels zullen vergeefs naar broedgelegenheid gezocht hebben. Bovendien was men tot begin april bezig met het verwijderen van de gerooide struiken.

In feb. werd gekonstateerd dat in het Witteveld ca. 2500 m² riet gemaaid was. Dit riet stond niet in of langs een kanaal, waardoor de noodzaak van deze maatregel niet duidelijk was. Deze activiteit kostte wel een oppervlakte overjarig riet, wat maar spaarzaam in het gebied voorkomt. Het gevolg was dan ook dat het enige broedpaar van de Grote Karekiet na aankomst weer snel wegtrok.

D. De Jacht.

(1977) Evenals vorig jaar werden de eenden niet meer bejaagd. Deze maatregel is van harte toe te juichen en getuigt van de invoering van een beter natuurbeheer. Onbegrijpelijk en betreurenswaardig is het daarom te vernemen dat wel

ca. 150 Houtsnippen werden afgeschoten. Geen enkel argument rechtvaardigde het afschot van deze prachtige dieren. Het massaal voeren van Fazanten vond nog steeds plaats en leverde een onnatuurlijk hoge fazantenstand op. Doordat de Eksters een groot deel van het fazantenvoer opeten en niet of nauwelijks meer bestreden worden, ontstaat een groeiende populatie van deze kraaiachtigen. In 1975 verdwenen de partikuliere jachtop-

zichters uit het terrein en vanaf dit moment werden de katten nauwelijks meer bestreden. Hierdoor is nu een nog steeds groeiende kattenpopulatie ontstaan, waarvan vele hun jongen in het duingebied grootbrengen. Deze laatste ontwikkelingen baren ons zorgen en dienen nauwlettend gevolgd te worden.

De drijfjachten op Fazanten zorgden weer voor de gebruikelijke verstoringen, zoals de totale verontrusting van het terrein door middel van geschreeuw, jagende en blaffende honden, geweerschoten, het achterlaten van loden hagelkorrels en plastik patroonhulzen en het aanschietsen van dieren.

(1978) Doordat de sinds 2 jaar gesloten eendenjacht weer werd heropend, kreeg de natuurbescherming dit jaar een gevoelige klap te inkasseren. Er werden dit jaar wel enige beperkingen ingevoerd, zoals alleen eendenschietsen tijdens de fazantenjacht en het beschermd verklaren van de Krakeend. In de praktijk maakte dit weinig verschil, omdat een groot aantal fazantendrijfjachten werden gehouden binnen de eendenrijkste gebieden. Hierdoor kwamen toch regelmatig flinke aantallen eenden binnen schootsafstand en de Krakeenden werden afgeschoten door gebrek aan vogelkennis bij de jagers. Ook Patrijzen werden afgeschoten, hoewel ze niet op de afschotlijst voorkomen.

Doordat de advieskommissie natuurbeheer dit jaar de lijst met bejaagbare diersoorten heeft vastgesteld, is het onbegrijpelijk dat hierin een aantal eendesoorten en de Houtsnip zijn opgenomen. Hierdoor is de advieskommissie natuurbeheer mede verantwoordelijk voor het afschieten van ca. 100 Houtsnippen en enige tientallen eenden, waaronder beschermde soorten.

De jacht op de Vos werd dit jaar voor de eerste maal geopend, gelukkig werd deze jacht op advies van de advieskommissie natuurbeheer weer spoedig gesloten.

In april werden weer enige Eksters bij de nesten geschoten en tevens werd vastgesteld dat op 23 mei een eksternest met een stok werd uitgestoten.

Evenals vorige jaren werden de Fazanten weer massaal gevoerd, mede hierdoor steeg ook dit jaar de eksterpopulatie.

Het aantal katten stijgt nog steeds en bovendien werden ook enige malen rondstruinende honden in het terrein vastgesteld. Dit vormt een ernstige bedreiging voor de op de grond broedende vogelsoorten.

E. Diversen.

(1977+1978) De in het terrein aanwezige nestkastjes voor zangvogels die in beheer zijn bij G. W., werden niet onderhouden c.q. gerepareerd en ook niet tijdig schoongemaakt.

-Op verzoek van Gemeente Waterleidingen werd een advieskommissie natuurbeheer ingesteld op 28-10-1977. Deze commissie heeft als doel, het technisch ingestelde waterleidingbedrijf te adviseren in zaken die het natuurbeheer betreffen.

-Hoewel de advieskommissie natuurbeheer geen bezwaar ziet in het afschieten van diverse eendesoorten, waaronder Kuifeenden, kwam er door hun toedoen wel een verbod op het vangen en ringen van kuifeendpulli op zondagen. Hierdoor werd ons kuifeendenonderzoek ernstig belemmerd.

-Door onze ring- en inventarisatiegroep wordt al ruim 20 jaar de roofvogelstand gecontroleerd, en tevens beschermd en bevorderd. Dit gebeurt door het aanbieden van voldoende nestgelegenheid voor Torenvalk, Boomvalk, Ransuil, Steenuil en Bosuil. Op advies van de advieskommissie natuurbeheer verbood G. W. ons in 1978 de nestkontroles van Sperwer en Boomvalk en het ringen van hun pulli. Bovendien werd ook het vangen en ringen van volwassen Bosuilen in de nestkasten verboden.

Hoewel de advieskommissie noch G. W. met goede argumenten kwam om

dit verbod in te voeren, blijkt hier wel uit dat zij weinig vertrouwen hebben in onze werkwijze. Wij betreuren dit ten zeerste, temeer daar wij er van overtuigd zijn, dat door ons toedoen enige roofvogel- en uilesoorten als broedvogel behouden zijn, en/of zich zelfs hebben uitgebreid.

Door bovenstaand verbod is het nu voor ons onmogelijk om de eilegdatum, aantal eieren, aantal geboren pulli en aantal uitgevlogen pulli vast te stellen. Bovendien krijgen we geen inzicht meer in hun sterftcijfers en overwinteringsgebieden. Het is daarom voor ons niet interessant meer om de inventarisaties van deze soorten nog voort te zetten. Hiermede is voor deze soorten een eind gekomen aan een reeks van 20 jaren onderzoek.

Al sinds enige jaren is ons opgevallen dat de grassen, maar plaatselijk ook Duindoorns en Vlieren, in toenemende mate afsterven. Dit werd aanvankelijk geweten aan twee droge zomers na elkaar. In plaats van een herstel zien wij echter dit afsterven toenemen. Het afsterven van grassen, w. o. Helm heeft zijn gevolgen op de veldmuizenstand en daardoor ook op hun predatoren. Bovendien zal dit gevolgen hebben voor groundbroeders die deze ruigte nodig hebben om te nestelen, zoals b. v. de Wulp.

Ook het afsterven van Duindoorns en Vlieren zal van invloed zijn op de vogelsoorten die hierop zijn aangewezen voor het nestelen of foerageren.

F. De weersgesteldheid.

Onderstaande gegevens zijn ontleend aan de maandoverzichten van de weersgesteldheid, uitgegeven door het K. N. M. I. te de Bilt. Voor het globale overzicht van het weer, geldt het gemiddelde voor Nederland.

Voor de afwijkingen van de normale neerslag zijn de gegevens van distrikt 9 gebruikt, dit is het distrikt waarin de A. W. duinen gelegen zijn.

(1977). afwijkingen van de normale hoeveelheden neerslag in distrikt 9.

Jan. gem. een weinig aan de warme, sombere en natte kant	+30%
Feb. veel zacht weer en overal te nat, het aantal uren zonneschijn beneden normaal.	+70%
Maart veel zacht weer en een weinig aan de droge kant, het aantal uren zon normaal.	0%
April een bijzonder koude maand en daarbij aan de sombere en natte kant.	+30%
Mei een zonnige maand en iets aan de koude kant, neerslag iets onder normaal	-10%
Juni een zeldzaam sombere maand en aan de koude kant en droger dan normaal.	-20%

Juli tamelijk droog en somber, temp. gemiddeld normaal.	-30%
Aug. uitgesproken sombere maand en iets te koud.	+30%
Sept. was zeer droog, te koud en te somber	-90%
Okt. vrij warm en droger dan normaal. Zonuren normaal.	-30%
Nov. veel zacht weer en bijzonder nat, zonuren iets boven normaal	+150%
Dec. veel zacht weer en droger dan normaal. Zonuren vrijwel normaal.	-20%

(1978)

Jan. gemiddeld te warm en te somber, droger dan normaal.	-20%
Febr. aan de koude en droge kant.	-30%
Maart een natte en sombere maand en aan de warme kant.	+70%
April een koude maand, te droog en te somber	-10%
Mei een sombere maand en iets te koud.	-20%
Juni te somber en te nat en iets te koud.	+40%
Juli een koude en sombere maand, neerslag normaal.	0%
Aug. een koude en sombere maand	-40%
Sept. was een sombere en te koude maand.	+10%
Okt. aan de warme, droge en sombere kant	-30%
Nov. een droge, zonnige en warme maand.	-30%
Dec. een sombere maand, te koud en te nat.	+60%

De afwijkingen van de normale hoeveelheid neerslag zijn weergegeven in procenten. Om aan te geven of de hoeveelheid neerslag meer of minder dan normaal is, zijn de tekens + of - gebruikt.

○○*○*○*○*○*○*○*○*